

Debat over het rapport van Mario Draghi over het concurrentievermogen van Europa – 14 mei 2025

De Europese Commissie heeft ambitieuze plannen gepresenteerd om de energietransitie te versnellen en de Europese industrie sterker en groener te maken: de [Clean Industrial Deal](#) en het [Action Plan for Affordable Energy](#). De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) verwelkomt deze initiatieven. De recente publicatie van het [Action Plan on Steel and Metals](#) onderstreept verder de noodzaak van structurele marktstimulansen voor schone technologieën en een competitieve, duurzame industrie. De NVDE pleit voor een ambitieuze Europese aanpak. Zonder een krachtig industriebeleid en versnelde verduurzaming dreigt Nederland cruciale industriële spelers te verliezen. Door nú in te zetten op schone technologieën en een concurrerend vestigingsklimaat wordt de Nederlandse industrie toekomstbestendig.

Momenteel draaien Nederland en de Europese Unie nog voor ongeveer tachtig procent op fossiele brandstoffen, die meestal geïmporteerd worden. Dit maakt de EU veel kwetsbaarder dan bijvoorbeeld de Verenigde Staten of China. Een snelle besparing en overgang naar hernieuwbare energiebronnen helpt ons om minder afhankelijk te worden van buitenlands aardgas, olie en kolen (zie de [HCSS-studie uit 2024](#)). Vorige week presenteerde Eurocommissaris Dan Jørgensen de [REPowerEU Roadmap](#), een volgende stap om niet meer afhankelijk te zijn van Russische energie. Naast het diversifiëren van onze energie-import, is de beste structurele oplossing het versnellen van duurzame energie van eigen Europese bodem.

Doel in 2040 noodzakelijk voor investeringsbeslissingen

Om in 2050 klimaatneutraal te kunnen zijn, is een scherp Europees doel in 2040 essentieel. Het is goed dat Nederland [steun heeft uitgesproken](#) voor een 2040-doel van netto 90% emissiereductie en, in lijn met de [motie-Erkens](#), heeft gevraagd om een effectief en ondersteunend uitvoeringspakket voor het wegnemen van knelpunten in de transitie. Bedrijven hebben behoefte aan investeringszekerheid: we zijn dichtbij 2030 en ambities voor 2040 zijn nu al van invloed op investeringen die bedrijven doen. Ambitieuze tussendoelen in het pad naar klimaatneutraliteit in 2050 zijn cruciaal. Aansluitend is ook duidelijkheid in beleid en regelgeving van groot belang. Een helder wetgevend kader zorgt ervoor dat bedrijven beter kunnen inschatten hoe hun businesscase er na 2030 uit zal zien, en biedt de stabiele basis die nodig is voor langetermijninvesteringen.

Vraagcreatie voor duurzame industrie versterken

Om Europa als wereldleider in schone technologieën te positioneren, moet de vraag naar duurzame producten actief worden gestimuleerd. Nederland zou zich in Europa hard moeten maken voor een snelle implementatie van:

- **Leadmarkets voor schone producten:** de introductie van Europese 'lead markets', zoals recent aangekondigd voor groen staal in het Action Plan on Steels and Metals, draagt bij aan een stabiele afzetmarkt. Dit verlaagt investeringsrisico's en versnelt innovatie in duurzame productieprocessen. De [motie Koekkoek](#) heeft het kabinet al opgeroepen om binnen de EU te pleiten voor gezamenlijke criteria en normering van groen staal. Hierdoor zorgen we voor een gelijk speelveld en bevorderen we de productie van Europees geproduceerd groen staal.
- **Vraagcreatie via publieke aanbestedingen:** het opnemen van duurzaamheidscriteria in publieke aanbestedingen zorgt voor een stabiele vraag naar duurzame producten. Overheden kunnen zo direct bijdragen aan het marktsucces van schone technologieën.
- Wij zijn blij dat het Nederlandse kabinet groene marktcreatie ondersteunt op Europees niveau ([appreciatie van de Clean Industrial Deal](#)). Nederland kan nu al beginnen met opstellen van een actieplan voor het creëren van groene eindmarkten, conform de aangenomen [motie Thijssen](#).

Energiezekerheid en betaalbare energiekosten

De NVDE steunt de doelstellingen van het Action Plan for Affordable Energy om energiekosten te verlagen en investeringen in hernieuwbare energie te versnellen. Dit kan door:

- **Verlaging van de energiebelasting op elektriciteit:** elektrificatie is de sleutel tot een fossielvrije economie, maar de belastingdruk op elektriciteit is te hoog. Een verlaging is noodzakelijk om hernieuwbare bronnen aantrekkelijk te maken. Zonder voldoende betaalbare hernieuwbare energie loopt elektrificatie en vergroening van de Europese industrie spaak.
- **Slimmer gebruik van het elektriciteitsnet:** door flexibele tarieven en slimme infrastructuur kan het netwerk efficiënter worden benut, wat kostenbesparingen voor bedrijven en huishoudens oplevert.
- **Snellere vergunningsprocedures:** de EU heeft heldere kaders gesteld om vergunningsprocedures voor duurzame energieprojecten te verkorten. Het Nederlandse kabinet heeft in [het BNC-Fiche van het Actieplan betaalbare energieprijzen](#) aangegeven dit te ondersteunen, nu moeten we deze mogelijkheden voortvarend benutten om nieuwe projecten sneller te realiseren. Daarnaast is het van belang dat in de aankomende Decarbonisation Accelerator Act (Q4 2025) de Europese Commissie en lidstaten verdere stappen zetten in zowel versnelling als verduidelijking van vergunningsregels. Nu bestaat er nog geregeld onduidelijkheid over de wijze waarop Europese regelgeving moet worden geïnterpreteerd, waarbij wetgeving ter bevordering van de energietransitie, zoals RED III, kan botsen met regelgeving die gericht is op natuurbescherming.
- **Groene rentekorting via de ECB:** het verlagen van de financieringskosten voor duurzame energieprojecten via een [groene rentekorting](#) stimuleert investeringen en versnelt de energietransitie.
- **Contracts for Difference (CfD's):** het breed toepassen van CfD's kan inkomstenonzekerheid bij bedrijven wegnemen en investeringen in hernieuwbare energieprojecten aanjagen. Contracts for Difference zijn een nuttige verbetering ten opzichte van eenzijdige subsidieregelingen: bij hoge energieprijzen profiteert de overheid (en daarmee de consument) direct mee. Vraag is wel of dit instrument als

standaardmaatregel verplicht moet worden opgelegd; lidstaten kunnen goede overwegingen hebben om daarvan af te willen wijken.

Competitieve en duurzame industrie versterken

Een sterke en duurzame industrie vraagt om strategische investeringen en regelgeving. De NVDE vraagt inzet in Europees verband voor:

- **Bescherming van de Europese groene markt:** de implementatie en verdere uitbreiding naar eindproducten van het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) is essentieel om een gelijk speelveld te garanderen, de NVDE juicht dan ook toe dat het kabinet vasthoudt aan een startdatum van 1 januari 2026. Verder uitstel brengt meer onzekerheid met zich mee. De oproep vanuit de Europese Commissie en het Nederlandse kabinet tot vereenvoudiging van het mechanisme (door de minimumdrempel van 50 ton in te voeren) kan het voor bedrijven, zeker voor MKB'ers, behapbaarder maken. Dit mag echter niet ten koste gaan van het beschermen van de Europese markt en het verlagen van emissies. CBAM helpt om te voorkomen dat staal en metalen uit landen met minder strenge milieuregels de Europese markt verstoren, terwijl tegelijkertijd wordt ingezet op duurzame innovatie en energie-efficiënte productieprocessen binnen de EU. Dit belang staat ook aan de basis van het Action Plan on Steel and Metals.
- **Versoepeling van staatsteunregels:** om Europese bedrijven te helpen concurreren moeten staatsteunregels flexibeler worden toegepast voor de energietransitie. Bemoedigend is dan ook om te zien dat hiertoe stappen worden gezet in Europa, zo biedt de [draft State Aid Framework accompanying the Clean Industrial Deal \(CISAF\)](#) meer mogelijkheden om de energietransitie effectief te ondersteunen en versnellen. Belangrijk is wel dat hierin sector- en lidstaatspecifieke overwegingen moeten worden meegenomen. Zo zullen in Nederland de uren met negatieve elektriciteitsprijzen toenemen, wat een gezonde businesscase voor wind- en zonprojecten lastiger maakt. Zeker omdat de voorspelbaarheid van het aantal uren met negatieve prijzen onzeker is en lastig te voorspellen. Dit moet meegewogen worden in de prijssteunregelingen.
- **Investerings in circulaire economie:** verbetering van recycling, zoals beoogd in de nieuwe EU-doelen voor gerecycled staal en aluminium, draagt bij aan lagere emissies en een efficiënter grondstoffenverbruik.

Internationale samenwerking en kostenverdeling

Nederland heeft een unieke positie voor de aanleg van wind op zee. Wind op zee is hét werkpaard van de energietransitie. De NVDE pleit voor gezamenlijke inspanningen met andere Noordzeelanden voor het grensoverschrijdende net op zee met meer interconnectie met omliggende landen en hybride oplossingen, omdat dit de kosten aanzienlijk kan reduceren. Benut Europese fondsen voor investeringen in het net om kosten te verlagen. Nederland zou in de EU kunnen pleiten voor een eerlijke kostendeling van het transport van wind op zee, omdat een deel van de wind op zee voor omliggende EU-landen is, die ook streven naar energie-onafhankelijkheid. Versnel daarnaast de elektrificatie van de industrie en de aanleg van nieuwe windparken op zee om de investeringen in het net op zee over meer afnemers te verdelen. Voor met name de industrie, elektrolyse en batterijopslag is het belangrijk om te streven naar harmonisatie van de Europese regels en methodologie voor het bepalen van de nettarieven.

Conclusie

De NVDE roept de Nederlandse regering en de Tweede Kamer op om de uitvoering van de Clean Industrial Deal, het Action Plan for Affordable Energy en de verdere uitwerking actief te ondersteunen. Door een ambitieuze en doelgerichte implementatie kan Nederland zijn concurrentiepositie versterken, de energietransitie versnellen en bijdragen aan een duurzame en economisch sterke toekomst voor Europa.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.